

K Ö N Y V I S M E R T E T É S

Sallai János: A rendészettudomány etablációja és akkreditációja Magyarországon című könyvéről, kiemelten a rendészetelméleti szakmai folyóiratok hatása a rendészettudomány kialakulásával foglalkozó fejezetekre

About János Sallai's book entitled *The Establishment and Accreditation of Law Enforcement Science in Hungary, with special emphasis on the chapters dealing with impact of professional journals on the development of law enforcement science*

Dános Valér

Prof. Dr. főszerkesztő, egyetemi magántanár, ny. rendőr vezérőrnagy
Belügyminisztérium,
Belügyi Szemle Szerkesztősége
valer.danos@bm.gov.hu

Varga Anita

idegennyelvi koordinátor
Belügyminisztérium,
Belügyi Szemle Szerkesztősége
varga.anita@bmkzf.hu

Szabó Csaba

Dr. PhD, felelős szerkesztő,
rendőr alezredes
Belügyminisztérium,
Belügyi Szemle Szerkesztősége
csaba.szabo3@bm.gov.hu

Absztrakt

Cél: Sallai János *A rendészettudomány etablációja és akkreditációja Magyarországon* című kiadványa ismertetésének célja, hogy rövid, tömör formában bemutassa a rendészettudomány hazai elfogadtatásával és akkreditációjával foglalkozó, történelmi szemlélettel megírt könyvet a Belügyi Szemle olvasói számára.

Módszertan: A könyvismertetés szerzői e recenzió készítése során törekedtek mind a kvalitatív, mind a kvantitatív tartalomelemzés módszerével élni. A könyvismertető készítői ugyanazzal az intertextuális megközelítéssel mutatják be a könyv tartalmi lényegét, ahogyan az a könyv struktúrájában is fellelhető. Ugyanis magának a könyvnek az egyes fejezetei, alfejezetei nem egymástól független, teljesen önálló tételeket fejtenek ki, hanem szervesen összekapcsolódnak, láncszerűen egymásba fonódnak.

Megállapítások: A szerzőnek teljes mértékben sikerült eredeti szándékát megvalósítania. A kiadvány szinte teljességgel bemutatja azt a történelmileg is

hosszú folyamatot, s annak egyes állomásait, amelynek eredményeként a rendészettudomány Magyarországon elfogadott, önálló diszciplínává vált, és mind az akadémiai, mind a felsőoktatási elfogadtatása megvalósult.

Érték: A könyv szerzője által feltárt és e kiadványban is összegzett tudományos megállapítások, információk jelentős mértékben hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a hazai rendészettudomány tovább fejlődhessen, megőrizhesse önálló tudományként történő kezelését, valamint ahhoz, hogy a jövőben is komoly szerepet játszhatnak a rendészetelmélettel foglalkozó szaklapok a rendészettudomány további kiteljesedéséhez, még szélesebb körben történő elismertetéséhez.

Kulcsszavak: rendészettudomány, rendészetelmélet, biztonság, veszély, rend, közbiztonság, etabláció, akkreditáció, szakfolyóiratok

Abstract

Aim: The aim of the review of János Sallai's publication entitled *The Establishment and Accreditation of Law Enforcement Science in Hungary* is to present in a short and concise form the domestic acceptance and accreditation of law enforcement science written from a historian's perspective, for the readers of *Belügyi Szemle*.

Methodology: The authors of this review have sought to use both qualitative and quantitative content analysis in preparing this review. The review's authors use the same intertextuality approach to present the content of the book as it is found in the structure of the book. This is because the chapters and subchapters of the book itself are not independent, completely separate items, but are organically connected, intertwined in a chain.

Conclusion: The author has fully succeeded in realizing his original intention. The publication presents almost entirely the historically long process, its individual stages, as a result of which law enforcement science has become an accepted, independent discipline in Hungary, and its acceptance in both academia and higher education has been achieved.

Value: The scientific findings and information revealed by the author of the book and summarized in this publication can make a significant contribution to the further development of Hungarian law enforcement science, to its treatment as an independent science, and to the fact that in the future, journals dealing with law enforcement theory can play a major role in the further development of law enforcement science and its wider recognition.

Keywords: law enforcement science, law enforcement theory, security, danger, order, public safety, establishment, accreditation, professional journals

„Egy elmélet helyénvalóságát,
igazságát nem a szépsége
vagy az egyszerűsége,
hanem a gyakorlati értéke bizonyítja.”
Csányi Vilmos

Bevezetés

Kell-e egyáltalán igazolnia magát egy tudománynak? – olvasható e kérdés „*A tudomány tudománya*” könyv előszavában (Wang & Barabási, 2021).

Aki elolvassa Sallai János: „*A rendészettudomány etablációja és akkreditációja Magyarországon*” című könyvét, annak bizonyossá válik, hogy a magyar rendészettudománynak sem itthon, sem a világ bármely országában nem kell magát igazolnia, sehol sem szorul létének bizonyítására. Ahogy a fenti Csányi Vilmos idézet is mutatja, a létét a gyakorlati értéke bizonyítja. Ennek az állításnak a hitelét mi sem igazolja jobban, mint az a számtalan, rendészettudomány területén született mű, így antológia (Finszter & Korinek, 2019; Boda, 2019; Gaál & Hautzinger, 2019), lexikon, enciklopédia, tudományos és szakmai cikk, amely az elmúlt két évtizedben látott napvilágot.

Sallai János nem először nyilatkozik meg a rendészettudomány elfogadtatásának és hitelesítésének kérdéseiben (Sallai, 2020a; Sallai, 2019a; Sallai, 2019b; Sallai, 2017; Sallai, 2015). Írásaiban szinte mindenütt megjelenik a téma történetiségében való megragadása, hiszen ő maga szinte pályafutásának kezdetétől foglalkozik – történészeket felülmúló aktivitással – a rendészet történetével, mind hazai, mind nemzetközi vonatkozásokban. Nincs ez másként a mostani könyvében sem, mert amint azt ő maga is írja: „*A könyvemben a rendészettudomány etablációjának (befogadásának) és akkreditálásának folyamatát mutatom be, amelynek jobb megértéséhez a biztonság, veszély, rend, közrend, rendészet fogalmak történetét is áttekintem.*” (Sallai, 2021).

Prof. Dr. Sallai János a Nemzeti Közszerzői Egyetemen tanszékvezető egyetemi tanára a Rendészettudományi Doktori Iskola helyettes vezetője, évtizedek óta kutatja és oktatja a rendészettudományi ismereteket, a rendészettudomány történetét, az államhatárok történetét, kriminál földrajzot, az államhatárok rendészetével kapcsolatos ismereteket. A könyv címbeli kérdéseit több mint egy évtizede intenzíven kutatja, mind könyvtári kutatómunkája, mind empirikus felmérései jól ismertek a témával foglalkozó rendészeti szakemberek körében.

Jelen írásában az olvasó egy olyan könyvet tarthat a kezében, amely az említett témaköröket átfogóan ismerteti, és amelyben a szerző összefoglalja a hazai

rendészettudomány fejlődését, annak fontosabb állomásait, valamint azon tudósok, rendészeti szakemberek, oktatók e folyamatban betöltött szerepét, akik jelentős mértékben hozzájárultak e tudományterület akadémiai elismertetéséhez, felsőoktatási akkreditációjához.

A könyv elolvasása után amellet, hogy egy részletes képet kapunk a rendészettudomány létének megalapításáról és önálló tudományként való elfogadásáról, láthatjuk, hogy milyen jelentős szerepük volt ebben a rendészeti szaklapoknak, hiszen, ha ezek az elmúlt két-három évtizedekben nem foglalkoztak volna olyan intenzitással a szóban forgó tudományterület egyes kérdéseivel, még ma is csak polémiáknak, elméleti vitáknak és különböző véleményeknek lehetnének szemtanúi. Jelen recenzió éppen ezért foglalkozik kiemelten a könyvnek e témát körüljáró fejezetével, és más fejezeteiben e kérdésekkel kapcsolatban olvasható kinyilatkozásokkal. Ez azért is vállalható, mert a könyv önmaga is bizonyítja azt a tételt, hogy a magyar rendészettudomány kialakulásában meghatározó szerepet töltöttek be mindvégig az egyes rendészetelméleti szakfolyóiratok, különös tekintettel a *Belügyi Szemlére*. Erről Sallai így nyilatkozik könyvében: „... összegezve megállapítható, hogy a magyar rendészet fejlődésében meghatározó szerepet játszottak a mindenkori rendészetelméleti szakfolyóiratok” (Sallai, 2021).

A bevezetőről

A rendészettudomány etablációja és akkreditációja Magyarországon című kiadvány hat fejezetre és négy alfejezetre tagolódik. A bevezetőben Sallai professzor a történeti szellemben írt soraival azonnal orientálja az olvasót afelé, hogy egy rövid időutazást tegyen a rendészet múltjától indulva a mai modern rendészettudományi konstrukciókig. A koronavírus-világjárvánnyal összefüggésben említi a szerző, hogy az orvosrendészet a modern rendészet kialakulásától kezdve jelen van, amelyet Huszty Zakariás Teofil pozsonyi orvos és szakíró 1786-ban megjelent, első ismertté vált rendészettudományi munkája is bizonyít (Huszty, 1786). Az orvosrendészet első jogi szabályozása egy Mária Terézia által kiadott rendeletben jelenik meg, amely nagymértékben hozzájárult az orvosrendészeti alapok lerakásához. Ezt követően Sallai még korábbi időszakokra is visszatekint: „A kezdeti rendfenntartástól a modern rendészet kialakulásáig hosszú út vezetett, amelyen kezdetben az ókori városállamok, majd Róma járt az élen. A középkor után a rendészet tana, illetve az állami rendőrrég francia területen valósult meg először.” (Sallai, 2021). Franciaország mellett Poroszország jeleskedett a rendészet tudományos igényű megközelítésében, ahol már a 19. század végén és a 20. század elején általánossá vált a „rendőrtudomány” elfogadása.

A második világháborút követően itthon „a publikált cikkekben elsőként a rendőrség személyi állományának képzése volt a téma [...] Csak ezután következett a minőségi munka, amelynek a '60-as évektől a Belügyi Szemle, majd az OKRI és az RTF adott színteret” (Sallai, 2021).

Sallai a bevezetőben arról is szemléletesen beszámol, hogy hazánkban a „rendészetelméleti -és történeti kutatásokra a rendszerváltoztatás hajnalán, majd az azt követő időszaktól nyílt lehetőség [...] E folyamat révén a Rendőrtiszti Főiskola a Nemzeti közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karává vált, a rendészettudományt a MAB elismerte, és besorolta a tudományok rendszerébe, illetve megszülethetett a Rendészettudományi Doktori Iskola.” (Sallai, 2021). Ezzel tulajdonképpen a rendészettudomány teljes mértékben elfogadást nyert, és ma már önálló diszciplínaként definiálható.

Állam, biztonság, veszély, rend, közbiztonság, rendészet című fejezetről

Az első fejezetben Sallai János a címbeli hat fogalom kapcsolódását ugyancsak történeti megközelítésében tárgyalja. „Az ókori államok létrejötte óta az állam vezetőnek és az ott élő közösségnek legfőbb érdeke, hogy biztonságban legyen, amihez a rendet folyamatosan fenn kell tartani.” (Sallai, 2021). A fogalmak összekapcsolódásának fontosságát a Tóth Józseftől származó biztonságfogalom idézésével támasztja alá azzal, hogy biztonság alatt: „a veszélyektől és háborítástól való mentesség értendő”. Majd a veszély fogalmát is meghatározza a szerző: „A veszély pedig nem más, mint az az állapot, amely során számolhatunk káros következmények bekövetkezésével.” (Sallai, 2021).

A rendészet kérdése a hazai szakirodalomban már Pauler Tivadar munkásságában is jól tetten érhető, az 1865-ben megjelent írása nyomán kijelenthető, hogy „Pauler szerint a rendészet fő feladata a polgári rend fenntartása”. A rendészet fogalmáról Pauler pedig így fogalmaz: „Az államadalom végczéljai létesítésére, a jogsértések lehetőleg megelőzésére, a társadalmi rendet fenyegető veszélyek elhárítására, azok káros következményeinek megszüntetése szükséges; az e cél közvetlen elérésére alakított intézetek a rendészet köréhez számítanak; a rendészeti politika vagy rendészet annál fogva azon rendszeres foglalatja, melyek szerint a belbátorságot és a polgári rendet fenyegető veszélyek közvetlenül elhárítandók, azoknak káros következményei és a polgári rendet fenyegető veszélyek közvetlenül elhárítandók, azoknak káros következményeik megszüntetendők.” (Sallai, 2021).

Ezt követően Sallai professzor két jeles hazai tudós munkásságát emeli ki, így Concha Gyözőnek és Rédey Miklósnak a rendészettudomány kialakulásával

kapcsolatos nézeteit tárgyalja. Concha Győző érdemét azzal bizonyítja, hogy Concha kiemelt figyelmet szentelt írásaiban a rend, a közrend és a rendőrség egymáshoz való viszonyának.

Sallai alapműnek tekinti Rédey 1923-ban megjelent *„Bevezetés a magyar rendőri jog alaptanaiba”* című könyvét, amelyben Rédey a rend, az állam, a társadalmi rend, jogrend, természet rendje, közrend és rendészet fogalmát és tartalmát is definiálja. Rédey a közrendről is ír könyvében, véleménye szerint az állam, a társadalom és a természet rendje együttesen alkotják a közrendet (Sallai, 2021).

Ezt követően Sallai Magyar Zoltán, a közigazgatás tudományának nemzetközi hírű művelőjének a magyar rendészettudományra meghatározó hatással bíró, *„Magyar közigazgatás”* címmel 1942-ben megjelent könyvről ír részletesen. A könyv külön fejezetet szentel a rendészetnek, amelyben kifejti, hogy *„rendészetben a közrend megzavarása elleni védekezést értették”* (Sallai, 2021).

A Magyar Zoltán tanítványának tekinthető Szamel Lajos munkásságának középpontjában mindig is a rendészet és az azzal kapcsolatos fogalmak, és azok tartalmának tisztázása állt. A rendészet fogalmának egyik legletisztultabb fogalmát Sallai a következő idézet meghatározásban látja, amikor azt írja, hogy Szamel *„a rendészetet olyan állami tevékenységnek tekintette, amely a közrend megzavarásának megelőzésére, a közvetlenül zavaró magatartás megakadályozására és a megzavartrend helyreállítására irányul”* (Sallai, 2021).

A fejezet vége felé Sallai professzor előrevetíti Katona Géza, Finszter Géza, Szikinger István munkásságának a következő fejezetekben kifejtésre kerülő, a rendészettudomány hazai létrejöttében történő meghatározó szerepét. Amint a szerző kifejti, Katona Géza szerint a rendészettudomány interdiszciplináris jellegű, amelynek részterületei más szakmai és tudományos területekkel is kapcsolatokat tartanak fenn.

Finszter Géza, napjaink rendészettudományának kétségkívül legkiválóbb hazai tudósa, azon kutatók egyike volt, aki legelőször fogalmazta meg a rendészettudomány helyét, tárgyát és módszertanát, amellyel igencsak megalapozta a Szabó Andrásról származó gondolatot: *„Helyet kér a rendészettudomány”*. Ugyanis 2003. szeptember 17-én Szabó András kérelmet nyújtott be az MTA IX. Osztály ülésén, ahol tudományosan megalapozott érvekkel és igényességgel, 13 pontba szedve támasztotta alá előterjesztését.

Sallai e fejezetben szükségesnek tartotta idézni Finszter Géza 2014-ben megjelent, *Társadalomtudományok és a rendészet* című cikkében megfogalmazott nézetét a rendészettudományról: *„A rendészettudomány az állam- és jogtudományoknak azon ágazat, amelynek kutatási tárgya a rendészet szervezete, működése és a rendészeti jog. A rendészettudomány sajátos módszertana azoknak a társadalomtudományi metodikáknak az összessége, amelyek alkalmasak*

a kutatási tárgy feltárására. A rendészettudomány rendszere visszatükrözi a rendészeti rendszerre jellemző struktúráját.” (Sallai, 2021).

A fejezetet Sallai azzal a nem vitatható gondolattal zárja, hogy: *„A rend, közrend, rendészet, rendészettudomány fogalmainak történeti áttekintése során egyértelműen megállapítható, hogy a modern rendészetfogalmat a veszélyelhárításból, a közrend fenntartásából lehet levezetni. A modern magyar rendészet létrejöttében meghatározó szerepet játszó magyar tudósok, rendészeti szakértelmiségek döntően a német szakirodalomra, a német modellekre támaszkodtak, amelyek még a XX. század végén Szamel professzor munkáiban is feltűntek.” (Sallai, 2021).*

A magyar rendészettudomány etablációja

E fejezetben Sallai János négy alfejezetben ír a magyar rendészettudomány önálló diszciplínaként történt elfogadtatásáról. Azok a történeti kutatások, amelyeket Sallai professzor folytatott, nagymértékben hozzájárultak ahhoz, hogy hazánkban is megtörténjen a szóban forgó tudományterület akadémiai elismerése.

Kutatásai kezdetén vizsgálta a néprajz- és térképészettudomány kialakulását, tudománnyá válásának folyamatát. Ennek során bizonyos hasonlóságot fedezett fel, amelyben felismerte, hogy a két tudományterület története bár igen korai időszakra, az ókorra vezethető vissza, de magyarországi elfogadtatására csak a 20. század elején került sor. Ekkorra már kialakult mindkét szakterület sajátos terminológiája és kommunikációja, azonban a teljes, önálló tudománnyá váláshoz még a következő négy elem együttes jelenlétére volt szükség Sallai szerint: *„egyetemi oktatás, kutatás, tanszék; továbbá országos szakmai civil szervezet megléte; szakmai folyóirat, tudományos publikációk (a tudományterületelméleti ismereteinek rögzítése, rendszerezése, közreadása); a tudományterület tradíciójának megteremtése.” (Sallai, 2021).*

A rendészeti képzés története, a kezdetektől a Rendészettudományi Doktori Iskola létrejöttéig című alfejezetről

Sallai professzor azzal kezdi ezt az alfejezetet, hogy *„A rendészettudomány pontos kialakulását meghatározni nagyon nehéz – szinte lehetetlen –, ugyanakkor rendelkezésünkre állnak olyan források, amelyek azt bizonyítják, hogy a rendészet valamelyik ágát, a rendőrjogot vagy az egészségrendészetet már*

a középkorban egyetemen oktatták, oktathatták [...] A rendészet művelését nemesi hivatásként határozták meg.” (Sallai, 2021). Már ebben az alfejezetben is említést tesz arra, hogy milyen fontos szerepet játszott a rendészettudomány kialakulásában a szakmai folyóiratok megléte. „*A Magyar Királyság területén a rendészettudomány kialakulásában játszott úttörő szerepet Forster József a Közbiztonság rendészetelméleti folyóirat szerkesztője, aki szinte megelőzve korát, a rendőrség képzését, a rendészettudomány művelését tűzte ki főcélul...*” (Sallai, 2021). A főszerkesztő ezek mellett megfogalmazta a rendőrök iskoláztatásának, továbbképzésének jelentőségét, valamint javaslatot tett egy rendészeti tanszék létrehozására, a főbb témák kiírására. Így ezen alfejezet során Sallai professzor végig vezeti az olvasót a különböző történelmi eseményeken, a bevezetett rendeleteken és törvényeken, melyek a rendészeti képzést érintették. Átfogó képet lehet kapni a rendőrtisztviselői tiszti tanfolyamról, tantárgyakról és vizsgáról, valamint a továbbképző tanfolyamról, ezek mellett lehet olvasni a detektív- és detektívfelügyelői tanfolyamokról és vizsgákról, valamint a rendőraltiszti-képzésről, a hozzá tartozó tanfolyamokról, és a rendőrtörzsaltiszti-képzésről. Egészen napjainkig, amikor is 2012-ben egyetemi szintre került a rendőrtiszt-képzés, hiszen akkor jött létre a Nemzeti Közszolgálati Egyetem és azon belül a Rendészettudományi Kar, valamint 2016-ban megalakult a Rendészettudományi Doktori Iskola is.

Rendészeti szakmai civil szervezetek létrejötte, tevékenysége alfejezetről

„*A rendészettudomány második tartóoszlopa az országos szakmai civil szervezetek létrejötte és működése, amely teret ad a tudományos gondolkodásnak, vitáknak.*” (Sallai, 2021). Az első ilyen vitafórum az 1871. április 26-án megtartott rendőri kongresszus volt. Az első országos rendészeti civil szervezet alapját pedig az 1878-as *Rendészeti Közlöny* 2. száma készítette elő, amikor is a „*Vélemény országos gyűlések tartása és egy országos közrendészeti egyesület létesítése tárgyában címmel fogalmazódott meg egy rendészettel foglalkozó mozgalom, egyesület elindítására vonatkozó igény.*” (Sallai, 2021).

Ugyancsak ez az alfejezet taglalja a további meghatározó egyesületek létrejöttét, ahol előadásokat tartottak és aktívan részt vettek a rendészettudomány előre lendítésében, a meghirdetett pályázatok, kiadott könyvek és szaklapok segítségével (ilyen volt például az 1907-ben megalakult Magyar Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete, MROE). A történelmi események, mint az I. és a II. világháború, hatással voltak a civil tudományos szerveződésre, ebben

a részben erről, valamint a rendszerváltoztatás utáni időkről és szervezetekről is képet kapunk. Így többek között a 2004-ben megalakult Magyar Rendészettudományi Társaságról, annak céljairól és munkásságáról, amely „garanciát jelent a jövőben is a rendészettudomány etablációjának egy fontos területén a tudományos közélet megszervezésére.” (Sallai, 2021).

A rendészettudomány tradíciói alfejezetről

Az alfejezet szervesen épül az előző alfejezetben tárgyalt egyes folyamatokra, eseményekre. „Minden tudományterületnek fontos, hogy a saját történetét, tradícióit feltárja, ismerje, annak tapasztalatait honosítsa. Különösen igaz ez a fegyveres testületekkel kapcsolatosan, ahol az adott szervezet, ruházat, ékítmény, fegyverek, eljárások történetének ismerete, a hagyományok ápolása kiemelt szerepet játszik a testület életében” (Sallai, 2021) – kezdi Sallai János az alfejezetet, amelyben visszanyúl egészen 1806-ig, amikor is a „rendész” szó megjelenik egy címtárban (Sallai, 2020b).

További könyveket és cikkeket is említ a szerző, amelyek hazai viszonylatban is segítettek a rendészettudomány tradíciójának alapját, vagy akár az 1908-ban megalapított Bűnügyi Múzeumról is szól, s annak betöltött szerepéről is olvashatunk a könyvben. Ez az alfejezet is rámutat arra, hogy a rendészettel foglalkozó folyóiratok hogyan segítettek a szakemberek, kutatók, oktatók munkáját, a gyakorlati tapasztalatuk megvitatásával miként alapozták meg a hazai rendészettudomány tradícióját.

A rendészettudományi szakmai folyóiratok hatása a rendészettudomány kialakulására

E könyvismertető íróira és talán a rendészettudományi foglalkozó szakemberek számára is a kiadvány egyik legérdekesebb és egyben legfontosabb fejezete a „Rendészeti szakmai folyóiratok hatása a rendészettudomány kialakulására” címet viselő rész. Az, hogy a rendészeti szakmai folyóiratoknak jelentős szerepe volt a „rendészettudomány” kialakulására, illetve a rendészettudomány etablációjára, Sallai Jánoson kívül mind Szabó András, mind Finszter Géza, Korinek László, Dános Valér, Tauber István, Szikinger István, Parádi József, Ernyes Mihály egyes munkáiból is jól kitér. Ha az általuk végzett kutatások eredményeit bemutató könyvek recenzióit, a tanulmányokat, a cikkeket közlő folyóiratokat vesszük górcső alá, bátran kijelenthető, hogy nem csupán jelentős

szerepe volt a rendszerváltoztatást követően a különböző rendészeti szakmai folyóiratoknak a rendészettudomány hazai befogadására, elismerésére, hanem meghatározó, mi több alapvetően determinálta a kezdetben rendőrtudománynak, majd rendvédelemtudománynak, végül a rendészettudománynak nevezett diszciplína önálló létének elismerését.

Azt nem kell bizonygatni, hogy az említett szakcikkek szerint a kérdés kezdetben történeti szempontból került a kutatások fókuszába, majd empirikus szociológiai kutatások tárgyává vált maga a rendőrség, később pedig elmélet-tudományi megközelítésben vizsgálták egyesek a rendőrség társadalomban elfoglalt helyét, szerepét, a rendőrség és a demokratikus társadalom viszonyát.

Sallai e fejezetet is történeti megközelítésben kezdi: „*Az első rendészeti szaklap mutatvány számának kiadására 'Közbiztonság' címen a XIX. század második felében a kiegyezést követően – de még az állami rendőrség létrehozása előtt – 1869-ben került csak sor.*” (Sallai, 2021).

Témánk szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bír a második rendészeti jellegű szaklapnak minősíthető *Közrendészeti Lap*. Ennek jelentőségéről Sallai így ír: „*Az államtitkár az általa aláírt körrendeletben kiemelte, hogy a Közrendészeti Lap a rendészeti irodalmunk művelését és közrendészeti ügyünk előmozdítását tűzte ki célul, amelynek támogatását ajánlatosnak tartotta.*” Majd Sallai professzor a lap fontosságát azzal a gondolattal támasztja alá, hogy „*a rendészeti ügyekkel foglalkozó tisztviselőnek tisztában kell lennie a szakmájába vágó törvényekkel és rendeletekkel, és 'azon alapelvekkel, melyeket a szaktudomány felállított, s melyek útbaigazíthatják őt, oly konkrét esetekben is, amelyekre nézve az általánosabb esetekre alkotott rendészeti törvények vagy szabályok utasítást nem foglalnak magukba'*” (Sallai, 2021).

A könyvből megtudhatjuk, hogy a rendészettudomány kialakulásában jelentős állomás volt az 1896 és 1919 között *Rendőri Közlöny* elnevezés alatt megjelent első belügyminisztériumi hivatalos lap. Ugyancsak fontos állomásnak tekinthető az 1906-tól megjelenő *Csendőrségi Lapok* néven megjelenő kiadvány, hiszen e folyóirat olyan témákkal is foglalkozott, mint például: „*A közrendészet és a nyomozási eljárás, A táborigazságról, A helyi rendészet és a csendőrség*” (Sallai, 2021).

Az 1927-ben megjelenő *Rendőrség* szakfolyóirat különlegességét a főszerkesztő vallomása adja, a „miért nehéz rendőrségi szaklapot írni” gondolat megfogalmazásával. Sallai János ennek bizonyítékeként azt írja a főszerkesztői nyilatkozást szemléltetve: „*A rendészeti téma sokfélesége, bősége mellett jelen lévő anyagi források hiánya, az olvasóközönség iskolázottságának eltérő foka mind-mind nehezítik a jó, mindenki számára olvasható, érdekes lap írását.*” (Sallai, 2021).

Meg kell jegyeznünk – néhány évtizedet ugorva –, hogy az igazi áttörést a Belügyminisztérium hivatalos lapjaként 1953-ban megjelenő *Rendőrségi Szemle*, de még inkább annak utódjaként megjelenő *Belügyi Szemle* jelentette a rendészetelmélet ismeretterjesztő funkciójának betöltésével.

Kezdetben a sajátos politikai szerepet is betöltő szaklap már bizonyos rendészetelméleti ismeretterjesztő funkciót is fel kellett vállaljon. Erről Sallai így ír: „*A Belügyi Szemle feladata [...] az állomány politikai és szakmai képzettségének fejlesztése; a tudományos eredmények átvételének és felhasználásának segítése. Ennek során fórumot biztosítva az elmélet és a gyakorlat terén felmerült problémák megvitatására, tisztázására; a gyakorlati tapasztalatok elemzésére; értékelésére és általánosítására; a nemzetközi tapasztalatok felhasználására, ismertetésére; a belügyi szervek együttműködésének, munkakapcsolatának erősítésére.*” (Sallai, 2021).

A rendvédelemtörténet szerelmesei, így Sallai János, Parádi József és Ernyes Mihály kétségkívül úttörő kutatómunkát végeztek a rendészettudomány kialakulása történeti folyamatának feltárása érdekében. E kutatások szinte mindegyike valamelyik rendészeti, rendvédelmi szakmai lapban visszaköszönt, elindítva egy új tudományág megszületését (Parádi, 2014; Parádi, 2018; Ernyes, 2012; Ernyes, 2015).

E kutatások szinte gondolatfertőzőesként hatottak néhány kollégára, akik többségükben a rendőrség és a Belügyminisztérium különböző háttérintézményénél dolgoztak. Sallai János könyvéből az is kiténik, hogy jó néhány más, elméleti kutató, szakember, egyetemi oktató is hozzájárult a rendészettudomány fejlődéséhez, majdani elfogadtatásához, akkreditációjához. Talán elegendő e helyen csupán Mezey Barna professzor nevét említeni, aki *A magyar börtönügy története* című könyvében is írja: „*A börtön, mint a rendészet és az igazságszolgáltatás céljait szolgáló fogva tartó intézmény, a magyar középkornak kezdetektől jelen lévő megoldása.*” (Lőrincz & Mezei, 2019).

A rendészetelméleti szaklapok az elmúlt három évtizedben egyre inkább helyt adtak a különböző szakelméleti cikkeknek, tanulmányoknak, amelyek kezdetben inkább szociológiai megközelítésben vizsgálták a rendőrség belső és külső viszonyait, kapcsolatrendszerét. Lásd erről akár csak Krémer Ferencnek a *Szociológia Szemlében* megjelent írását, amelyben kifejti, hogy „*Magyarországon csekély múltra tekinthet vissza a rendőrség szociológiai vizsgálata [...] csak a rendszerváltást követően került sor az első lépésekre ezen a területen – itt elsősorban Dános Valér, Finszter Géza és Tauber István nevét említeném.*” (Krémer, 1998).

Az első szociológiai indíttatású, rendőrséget érintő empirikus kutatásokról Tauber István és Dános Valér számolt be a szaklapok hasábjain, így például:

Dános Valér és Tauber István a *Rendőrség és társadalom* címen a *Rendészeti Szemlében* megjelent cikkükben (Dános & Tauber, 1993). Csupán érdekességként említjük meg, hogy bár a két kutató közösen végezte a felméréseket, ennek ellenére igen nagy nézetkülönbségről tett tanúbizonyságot Dános Valér egy 1993-ban megtartott konferencián elhangzott, *Rendőrség és szociológia, avagy rendőrszociológia* című előadásában: „Az általam képviselt koncepcióban kiemelt fontossággal bíró tárgya e tudományterületnek a rendőrök sajátos képzési, pályaalakulási, pályaelhagyásai problémái, valamint a rendőri jogalkalmazás egyes kérdései. Tauber véleménye szerint e kérdések a rendőrszociológián belül nem képeznek önálló területet.” (Dános, 2000).

Ezt követően több olyan cikk jelent meg, amely a rendőrséggel, a rendészettel kapcsolatos empirikus kutatás eredményeit mutatta be, illetve számos rendészetelméleti témájú közleményt adott közre az aktuális szerkesztőség (Szigetvári, 2019; Christián, 2017; Finszter, 2014).

Sallai a későbbiekben bátran kijelenti könyvében, hogy a *Belügyi Szemle* „... hatékonyan szolgálta a belügyi szervek munkatársainak szakmai képzését, a legjobb hazai és nemzetközi gyakorlatok felkutatását, tudományos igényű elterjesztését, tökéletesítését. Jó fórumul szolgált a hazai és külföldi belügyi, később rendészetelméleti, gyakorlati problémák, tapasztalatok megismertetéséhez, megvitatásához, elemzéséhez a *Belügyi Szemle* szellemi műhelyében a bő hat évtized alatt mintegy százezer oldalon megjelent cikktömegben a rendészettudomány napjainkig ható fejlődési ívének két tömör megközelítése látszik körvonalazódni: A rendészettudományra vár az a feladat, hogy a rendészet jogát, rendészet szervezetét és annak működését interdiszciplináris megközelítéssel tárja fel. A rendészettudomány képviselői a rendészetet a legszélesebb körű kiterjesztéssel, a közrenddel és a közbiztonsággal kapcsolatos állami, önkormányzati, társadalmi, vállalkozói és állampolgári tevékenységek célirányos összességeként értelmezik.” (Sallai, 2021).

Sallai János kitér könyvében arra is, hogy milyen szerepet kell játszania a rendészettudomány életében a *Határőrségi Tanulmányok* szaklapnak. „... a fejlesztések arra irányulnak, hogy a rendészettudományban mértékadó folyóirattá váljon. A közölt tanulmányok minősége érje el azt a szintet, hogy azok szerepeljenek az egyetemi jegyzetek kötelező és ajánlott irodalmaiban, a tudományos folyóiratok, szakcikkek hivatkozásaiban.” (Sallai, 2021).

Az alfejezetet Sallai professzor a következő megnyugvást tükröző sorokkal zárja: „Összegezve megállapítható, hogy a magyar rendészet fejlődésében meghatározó szerepet játszottak a mindenkori rendészetelméleti szakfolyóiratok. Már az állami rendőrség létrehozása előtt az első Közbiztonság néven megjelenő lap is kiemelt figyelmet fordított a rendészet oktatására és a rendészeti

szakirodalomra. A rendészeti folyóiratokban az általános írások mellett mindig jelen voltak a rendészetelméleti szakcikkek, melyek szerzői általában az adott korszak kiemelkedő rendőr, jogász, közigazgatási szakemberei, tudósai. A rendészeti szaklapok színteret adtak a szakmai körökben folyó viták lebonyolításának, új és újító rendészettudományi gondolatok közlésének, ezzel hozzájárultak a rendészet fejlődéséhez.” (Sallai, 2021).

A rendészettudomány tradíciói fejezetről

Egyet kell értenünk a könyv szerzőjével, amikor azt írja, hogy „Minden tudományterületnek fontos, hogy a saját történetét, tradícióit feltárja, ismerje, annak tapasztalatait hasznosítsa.” (Sallai, 2021).

Sallai János eddigi munkásságának jelentős része a rendészettudomány tradícióinak feltárására irányult. Fáradtságot nem ismerő kutatómunkájának köszönhetően valamennyiünk számára feltárta, és közleményeiben a nyilvánosság elé tárta munkájának eredményeit. Ennek az évtizedeken átnyúló munkának összegzését adja ebben a fejezetben: *Összességében megállapítottam, hogy a rendészettudomány tartóoszlopai több mint 170 évre visszamenőleg elősegítették a rendészet tudománnyá válását. A rendészetelméleti folyóiratok lehetőséget biztosítottak mind a rendészetelmélet kutatóinak, oktatóinak, mind a rendészet végrehajtó intézményeiben a gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező tisztviselőknek, hogy gondolataikat kifejtsék, vitázzanak egymással, és tudományos igényességgel elkészített tanulmányaikat, könyveiket olvasóik rendelkezésére bocsássák.*” (Sallai, 2021).

A szerző e folyamatban kitüntetett jelentőségűnek minősíti azt a körülményt, hogy a rendészeti képzéssel, oktatással foglalkozó szakembereknek is kiemelkedő szerep jutott a rendészettudomány ismereteinek igen széles körben történő megismertetésében. Bár szerinte a II. világháború után a rendészeti képzés színvonala jelentősen visszaesett, de az 1970-es években a képzés főiskolai szintre történt emelése igen pozitív hatással volt e tudományterület képzésben történt kiemelt helyének kialakulására: „...a '70-es évektől Szamel, Katona, Korinek, Finszter professzorok által ismét helyes mederbe került a rendészet művelése, modernizációja.” (Sallai, 2021). Végül leszögezi, hogy ennek a folyamatnak volt köszönhető a rendszerváltoztatást követően az egyetemi képzés és a doktori iskola megszületése is.

A magyar rendészettudomány akkreditációja

Sallai János könyvének címében olvasható akkreditáció fogalmának jelentős szerepe van egy tudományterület, mint önálló diszciplína elismertetésében. Nincs ez másként a rendészettudomány esetében is: „*A rendészettudomány, mint kifejezés a XIX. század második felétől van jelen a hazai szakmai közéletben. Rédey, Tomcsányi, Tóth, Szamel, Finszter egyaránt használta használja. Ám egy tudományágat csak akkor jegyeznek a mai hazai tudományos közéletben, ha a jelenlegi szabályok szerint a Magyar Akkreditációs Bizottság igazolja azt, és arról határozat formájában döntés születik.*” (Sallai, 2021).

Sallai professzor e fejezetben is visszanyúl a 18. századig, hangsúlyozva, hogy Poroszországban az egyetemeken megalakultak a kamarai tudományok tanszékei, és megvalósulhatott a vonatkozó („rendészettudományi”) tantárgyak oktatása.

Hazánkban hosszú évtizedeket kellett ahhoz megélni, hogy a rendészettudomány elfoglalja méltó helyét a tudományok sorában. Ahogyan a kötet szerzője is hangsúlyozza: „*Magyarországon a rendészet tudományos elismerésének fontosságát már Karvasy Ágoston, Rédey Miklós, Tóth József, Szamel Lajos szinte kész tényként kezelte, ugyanakkor a befogadása a tudománypolitikai közéletben elmaradt. A fontos határkövő átlépésére 2012-ben került sor, amikor a MAB akkreditálta a rendészettudományt. Ezt követhette az NKE Rendészettudományi Karának létrehozása a korábbi Rendőrtiszti Főiskola bázisán [...] Ezzel párhuzamosan az MTA IX. Osztálya helyt adott a rendészettudomány képviselőinek. A rendészettudomány napjainkban tehát egy olyan interdiszciplináris tudomány, amely a közigazgatástudomány gyökereként, a feudális rendőrállam módszertanából a modern rendészeti igazgatást, mint társadalomtudományoktól elhatárolható alrendszerként vizsgálja.*” (Sallai, 2021).

Meg kell jegyezni itt Szabó András akadémikus nevét is, aki az MTA Gazdasági és Jogtudományok Osztály ülésén 2003. szeptember 17-én a „*Helyet kér a rendészettudomány*” címmel előterjesztést nyújtott be a tudományterület akadémiai elismertetése érdekében. Az előterjesztés befogadást nyert, és 2004-ben már Szabó András így fogalmazhatott a Rendőrtiszti Főiskolán: „... szerencsére a legitimálást eldöntötte a Magyar Tudományos Akadémia IX. Osztálya azzal, hogy határozatban mondta ki: a rendőrtudományok és a rendészet tárgykörében megjelent és disszertációként benyújtott értekezéseket a IX. Osztály, mint közgazdasági és jogtudományi osztály befogadja, azt a magáénak tekinti, és gondolzza a tudományos fokozat elnyerésének eljárását.” (Sallai, 2021). Ennek folyományaként 2007. november 6-án megalakult a IX. osztályon belül a Rendészeti Albizottság.

A következő fontos állomás a rendészettudomány elismerésének folyamatában a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen a Rendészettudományi Doktori Iskola

létrejött volt, amiről Sallai professzor a következőként emlékezik meg: „*A rendészettudomány elismerésének következő mérföldköve a Rendészettudományi Doktori Iskola akkreditációja volt.*” (Sallai, 2021).

Sallai professzor a könyv *Befejezés* című részében nem lezárt folyamatnak tekinti a rendészettudomány etablációjának és akkreditációjának menetét: „*A könyvem ezt a hosszú időszakot mutatta be, amely folyamat azonban nincs lezárva, mert a rendészet is folyamatosan új kihívások előtt áll.*” (Sallai, 2021).

Bátran kijelenthetjük, hogy Sallai János professzor „tollából” egy kitűnő szakmai könyv született, amelyet a tudományos alaposság, a történeti bizonyítékokra épülő hitelesség jellemez. A könyv könnyed nyelvezete, stílusa és terminus technicus mentessége miatt nem csupán a rendészettudomány művelői számára érthető, hanem a laikus olvasó számára is.

Végezetül Sallai János *A rendészettudomány etablációja és akkreditációja Magyarországon* című könyvét ajánljuk mindazoknak, akik teljesebb, tisztább képet szeretnének kapni a rendészettudomány kialakulásának folyamatáról, legyen az kutató, oktató, egyetemi hallgató vagy a könyvben említett Rendészettudományi Doktori Iskola hallgatója.

Mindazoknak, akik ezt a könyvet a kezükbe veszik, hasznos és további gondolkodásra készítő, jó olvasási élményt kívánunk!

Felhasznált irodalom

- Boda J. (Főszerk.) (2019). *Rendészettudományi szaklexikon*. Dialóg Campus.
- Christián L. (Szerk.) (2017). *Rendészettudományi kutatások: Az NKE Rendészetelméleti Kutatóműhely tanulmánykötete*. Dialóg Campus Kiadó.
- Dános V. (2000). Rendőrség és szociológia, avagy rendőrszociológia. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 10(12), 5–7.
- Dános V. & Tauber I. (1993). Rendőrség és társadalom. *Rendészeti Szemlében*, 31(2), 3–12.
- Ernyes M. (2012). Rendvédelem-történet. *Pandúr Jogi és Bűnügyi Magazin*, 22(3), 46–49.
- Ernyes M. (2015). Rendvédelem, rendvédelem-történet (fogalmi és tartalmi megközelítés). *Rendvédelem Történeti Füzetek*, 25(43,44,45,46), 15–38. <https://doi.org/10.31627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.15-38P>
- Finszter G. (2014). *Rendészetelmélet*. Nemzeti Közszerkesztési Központ.
- Finszter G. & Korinek L. (2019). *A rend kedvéért*. Duna-Mix Kft.
- Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.) (2019). Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság.
- Huszty, Z. G. (1786). *Diskurs über die medizinische Polizei, I-II*. Pressburg.

- Krémer F. (1998). A rendőrség társadalmi szerepe szociológiai szempontból (Műhely). *Szociológiai Szemle*, 1, 93–112.
- Lőrincz J. & Mezey B. (2019). *A magyar börtönügy története*. Dialóg Campus Kiadó.
- Parádi J. (2014). Rendészettudományi gondolatok. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalakulásának egy évtizedes jubileuma alkalmából* (pp. 49–52). Magyar Rendészettudományi Társaság.
- Parádi J. (2018). A polgári magyar állam fegyveres rendvédelmi testületei. In Parádi J., Szakály S., Szigetvári O. & Zétényi Zs. (Szerk.), *Nyomozati utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára* (pp. 49–84). Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. <https://doi.org/10.31627/RTF.XXVIII.2018.55N.67-86P>
- Sallai J. (2015). A magyar rendészettudomány etablációja. *Belügyi Szemle*, 63(6), 5–28. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2015.6.1>
- Sallai J. (2017). A rendészeti folyóiratok hatása a rendészettudományra. *Magyar Rendészet*, 17(2), 183–204.
- Sallai J. (2019a). A magyar rendészettudomány akreditációja. *Belügyi Szemle*, 67(10), 7–23. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2019.10.1>
- Sallai J. (2019b). A rendészettudomány forrásai, gyökerei. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Gondolatok a rendészettudományról: Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának tizenötödik évfordulója alkalmából* (pp. 241–248). Magyar Rendészettudományi Társaság.
- Sallai J. (2020a). A magyar rendészettudomány etablációja és akkreditációja. In Ruzsonyi P. (Szerk.), *Közbiztonság: Fenntartható biztonság és társadalmi környezet tanulmányok III.* (pp. 13–130). Ludovika Egyetemi Kiadó.
- Sallai J. (2020b). Rendészet, rendőr, rendfenntartás, rendőrség, rendvédelem. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *A hadtudománytól a rendészettudományig-társadalmi kihívások a nemzeti összetartozás évében* (pp. 104–110). Magyar Hadtudományi Társaság.
- Sallai J. (2021). *A rendészettudomány etablációja és akkreditációja Magyarországon*. Rendőrség Tudományos Tanácsa.
- Szigetvári O. (2019). Rendészetelmélet és rendészettörténet. In Boda J. (Főszerk.), *Rendészettudományi Szaklexikon* (p. 13). Ludovika Egyetemi Kiadó.
- Wang D. & Barabási A. L. (2021). *A tudomány tudománya*. Libri.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Dános V., Varga Anita & Szabó Cs. (2022). Sallai János: A rendészettudomány etablációja és akkreditációja Magyarországon című könyvéről, kiemelten a rendészetelméleti szakmai folyóiratok hatása a rendészettudomány kialakulásával foglalkozó fejezetekre. *Belügyi Szemle*, 70(4), 851–866. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.4.12>